

შინაური საქმეები.

№ 19

ფასი ერთი შაური.

წლიური ფასი სამი მან.

წელიწადი მეთხე

ყოველ-კვირეული გაზეთი.

კვირა, 13 ივლისი, 1911 წელი.

ყოველ-კვირეულ გაზეთ

შინაური საქმეები
 ხელის მოწერა მიიღება რედაქციაში, ქ. ქუთაისში (საბუთაძის კაზაკის უბანში, № 17). დათბობის გამოდგეგმვას სთხოვს პაჭკაძის, სიონისა და სხვების მომწოდებელი. ხელის მომწერლებს ვთხოვთ გაზეთის ფასი მთელი წლის ერთად გამოგზავნონ.

წლიური ფასი: 3 მანეთი.
 ნახ. წლით: 2 მანეთი.
 მისიდან წლის ბოლომდის: 2 მანეთი და 10 შაური.

აღიღეს: ქუთაისი: „შინაური საქმეების“ რედაქცია.

შინაურნი: 1) მოწინავე ქუთაისი 3 ივლისი 2) სიტყვა დ. სარაჯიშვილის პანაშვილზე ეპისკოპოსის გიორგისა 3) მოწოდება ქუთაისის გუბერნიის მკვიდრობადი 4) „ნუ გეშინია“ არხიმ. ნესტორისა 5) კვირიდამ-კვირამდე. 6) სოფ. გეგუთი (მოწ. ამავე) გეგუთელისა. 7) ისტორიული დოკუმენტი ი. კრიტეს სიკვილის შესახებ 8) უადგილო ცილის წამება. 9) მაგის რა ბრალია მღ. ი. მარგვიანისა.

ქუთაისი 3 ივლისი.

როგორც საერთო უწყებებში, ისე საქმედგელოებაშიც არიან მანკიერნი, რომელნიც აშკარათ დაუპირიან რომელიმე ბიჭიერებას—ლოთობას, ძევასძეობას და სხვ. და სხვ. საერთო უწყებებში ასეთი პირები კიდევ ისე შესამჩნევი არ არიან, როგორც საქმედგელოებაში, რადგან საზოგადოება სულ სხვა თვალსაზრისით უყურებს უკანასკნელს. საზოგადოების წარმოდგენით ძველი ყოველგვარ სათნოების სისრულეს უნდა წარმოადგენდეს, იგი უნდა იყოს ცოცხალი მატარებელი

ქრისტეს თვით უმცირეს სწეობრივ მცნებინაც. ამიტომაც, რომ ღვდლის მცირეოდენი შეცოთბა ყველას თვალში ეჩხირება, ამიტომაც, რომ საზოგადოება ხშირათ არ მიუტყვევებს მღვდელს იმ დანაშაულს, რომლისთვისაც სიტყვას არ დახარჯავს სხვა წოდების წარმომადგენელის შესახებ. ასეთი შეხედულება საზოგადოებისა არც უსაფუძვლოა: ი. ქრისტეს მოძღვრების მიხედვით სამღვდლოება მარილია და სასთელი ქვეყანისა.

საზოგადოება ისეთი სასტიკია მღვდლის სწეობრივ დაფასებაში, რომ ხშირათ ერთი მღვდლის დანაშაულს მთელ სამღვდლოებას მოახვევს თავსე და ამ ნაირათ ადგენს ცუდ შეხედულებას მთელ სასულიერო წოდებაზე. რა თქმა უნდა, ასეთი მსჯელობა გადაჭარბებულიცაა და უსამართლოც, მაგრამ ყოველ შემთხვევაში ჩვენ ამას ანგარიში უნდა გაუწიოთ და შეძლებისდაგვარათ ვეცადოთ, რომ ჩვენი სწეობრივი ავტორიტეტი შესაფერ სიმბლესე დამყარებული შევინახოთ. ამისათვის საჭიროა სამღვდლოებამ ოვალური ადვენოს შემცოდე წევრთ და თავის დროზე შესაფერი ზომები მიიღოს მათ განსასწორებლათ.

სახარება ასეთ წევრების გამასწორებელ საშუალებას წარმოკვიდგენს იესო ქრისტეს შემდეგ სიტყვებში: „უკეთუ მძამან შენძან შეცოდოს შენ, ამხილე იგი სანიდუმლოთ, თუ არ მოიქცეს ამხილე იგი ორთან და სამთან, თუ ამათაც არ დაუჯე-

როს, უთხარ კრეიულსა და უკეთუ კრებულისა: ან ისმინოს, იუანს შენდა ვითარცა მეზვერე და წარმართ.“ ამ მცნების განსახორციელებელი საშუაებაც ხელთა აქვს სამღვდლოებას. როცა რომელიმე სამღვდლო ჰარი ცხადათ დაუწერია ბიწიერებას, ბლალაჩინი ვალდებულია ამხილოს მას სანიდუმლოთ და მოითხოვოს მისგან განწორება. თუ უკანასკნელი ამ სანიდუმლო მხილებას არ დაუჯერებს და განაგრძობს ბიწიერ ცხოვრებას, მაშინ მხილება და თავის მოძმის განწორება უნდა მიიღოს თავის თავსე საბლალაჩინო სამღვდლოების კრებამ, რომელიც ყოველ წლობით უმისოთაც ორჯერ-სამჯერ იკრიბება სოლმე. თუ დამნაშავე ამ კრების მხილებასაც არაფრად ჩააგდებს, მაშინ საქმე მისი განწორებისა უნდა გადატანილ იქმნას ეპარქიის სამღვდლოების წლიურ კრებაზე, რომელსაც ცნობას აძლევს საბლალაჩინო კრება. ვფიქრობთ ამ უკანასკნელის მსჯავრი საკმარისი იქნება, ცოდვილის განსასწორებლათ და თუ არა, კრებამ უნდა მიმართოს სათანადო მართებლობას და მოითხოვოს უღირსი წევრის მღვდელ-მოქმედების აკრძალვა ან სრული გამორიცხვა სასულიერო უწევბიდან.

ასეთი ზომების მიღება შემცოდის განსწორებისათვის დიდ სწეობრივ კავლენას მოახდენს არა თუ მარტო სამღვდლოებაზე, არამედ საერო საზოგადოებაზედაც, რომელსაც საბუთი აღარ ექნება კერძო პირის დანაშაულობა მთელ სამღვდლო-

ებაზე კადიტანოს და ერთის ჩირქი ეველას მოსცხოს განურჩევლაი.

საჭიროთ მიგვანჩია, სამღვდელოებს გამოკვესმაურთს ამ წინადადების შესახებ, რომ უფრო კარგათ გამოირკვეს საქმე.

ს ი ტ ყ ვ ა

მათა მკუფების ე-დ სამღვდელო იმერეთის ეპისკოპოსის გიორგისა,

თქმული ქუთაისის ხაერბულთა ტაძარში დ. ზ. სარაჯიშვილის სულის მოსახსენებელ წინაშეაღსე.

ღღეს საქართველოს ძველ დადა-ქალაქ თფილისში, იქ სადაც დიდმა თამარმა ივერიგინა, დიდუბეში, სამშობლო მიწას აბარებენ დავით ზაქარიას ძის სარაჯაშვილის ცხედარს. ბედკრულმა ერმა კიდევ დაკარგა ერთი უკეთესი თავისი შვილთაგანი.

ღავით სარაჯიშვილი იყო ღვთისგან ყოველის მხრივ უხვად დაჯილდოვებული, თვისი გარეგნული შეხედულებით იგი იყო მშვენიერი ტანი ძველთა აზოვან ქართველთა. მისი პირისახის გამომეტყველება, ღინჯი, წყნარი და გულახდილი მისი მუსაიფი და მსჯელობა, რაზედაც გინდა ყოფილიყო ეს მსჯელობა, იზიდავდნენ მისკენ მსმენელს და უღვიძებდნენ მისდამი თანაგრძნობას და სიყვარულს. ნეტარხსენებული დავითი იყო ისეთი ადამიანი, რომლის შესახებ ყოველ გვარი პარტიული სიმძულვარე და შური მისდამი სიკეთის სურვილად გარდიქმნებოდნენ ხოლმე. არა ერთხელ გამიგონია: „ტყუილათ არ მიუცია ღმერთს სარაჯიშვილისთვის სიმდიდრე და ქონება, ალალია მანზე, როგორც დედის ძეძუ. ღმერთმა კიდევ მის-

ცეს და მიუმატოსო“. ისინიც კი, ვისაც ყოველთვის ენაზე აკერიათ სიტყვა—„ბურჯუა“ ერიდებოდნენ ამ სიტყვის ხმარებას, როდესაც ეგებოდნენ დავითის საზოგადო მოღვაწეობას. არ გავაგრძელებ ამ მოღვაწეობაზედ ლაპარაკს. ეს მხარე კეთილშობილი ადამიანის მოქმედებისა მშვენიერად არის დახასიათებული და კიდევ იქნება ამ დღეებში ჩვენებურ ჟურნალ-გეზეთებში. დარწმუნებული ვარ, რომ მომავალი მკვლევარი ჩვენი თანამედროვე საქართველოს საზოგადოებრივი ცხოვრებისა უფრო მეტს საქებურს და სადიდებელ ფაქტებს ამოაჩენს ამ პატიოსანი მამულიშვილის ცხოვრებაში. აქამდისინაც, ოც და ათის წლის განმავლობაში, ყველა, ვისაც კი ყურთბალიშზე არ ეძინა და ცოტად თუ ბევრად ყურს უგდებდა ჩვენი ქვეყნის დასუსტებული მაჯის ცემას, არ შეეძლო არ შეენიშნა, რომ განსვენებული დავითი არ სტოვებდა უყურადღებოდ და შემწეობის აღმოუჩენელად არც ერთ საერო დაწესებულებას, არც ერთ საზოგადოებას და არც ერთ კერძო პირს, რომელთაც კი ქონდათ თავიანთი მოქმედების მიზნად სამშობლოს სიკეთე და მისი შველა პროგრესიულ წინმსვლელობაში. ამაირ სამშობლოს პროგრესისათვის განსვენებული ბურჯებს ეძებდა საქართველოს წარსულ კულტურულ ცხოვრებაში. ამითი უნდა ავხსნათ, რომ იმ დროს, როდესაც ქვეყნის ნაძირალა შვილები ეკკლესია-მონასტრებს სცარცვავენ და ზოგიერთი ეგრეთ წოდებული უმწვერვალესი მემარტხენენი ქადაგობენ, რომ ეკკლესია მონასტრები უნდა დაინგრეს, როგორც სიბნელის მქადაგებელთა ტაძრნი, ნეტარხსენებული დავითი აძლევს უხვ შემწეობას—მცხეთის საკათალიკოსო ტაძრის შეკეთება განახლებისათვის, ამავე მიზნით შემწეობის ხელს უწყვდის მცხეთისავე სამთავისის წმიდა ნინოს დედათა სავანის დიდებულ სობოროს, რომელშიაც განისვენებენ ნეტარნი—მირიან და ნანა, პირველნი საქართველოს ქრისტიანი მეფე და დედოფალი, აქვე მოგაგონებთ, ქრისტეს მოყვარენო მსმენელნო, შარშან ნაკურთხს, თფი-

ლისში ძველ საფუძველზედ ახლად აშენებულს ქაშუეთის წმიდის გიორგის ტაძარს, რომლის გეგმაც წარმოადგენს საქართველოს საეკლესიო ხუროთმოძღვრების სიამაყეს. ამ დიდებულ საქმეშიაც წილი უძვეს დაეთს. არ შემძლია ჩამოვთვალო აქ ყველა ის შემწეობა, რომელიც აღმოუჩინა თავის სიცოცხლეში განსვენებულმა თავის სამშობლო ეკლესიას და საეკლესიო განათლებას. ყველა ამ წმიდა საქმეებში, როგორც სხვა კეთილმოქმედებაში, მას ყავდა ერთგული თანამოაზრე და თანამშრომელი, მისი ძვირფასი მეუღლე, ეკატერინე ივანეს ასული, ეს ღვთისაგან ნაკურთხი დედა-ქართველი. მე იგი არა ერთხელ მინახავს ჩემს ბერობაში, „ღვთაებაში“. წმ. ანტონის მონასტერში, ღვთისმშობლის ხატის წინ ხელაპყრობილი მლოცველი. მარიამობის მარხვაში ისევე, იმ დიდებულ მონასტერში, იგი მუხლმოდრეკილი ისმენდა ხოლმე დაუჯდომელს. მონასტრის მცხოვრებნი, ყველასაგან დავიწყებულნი, ბედნიერად გრძნობდნენ თავიანთ თავს, როდესაც კი დაინახავდნენ თავიანთ სავანეში ქ. ეკატერინეს, რომლის ქველმოქმედებას მონასტრისადმი არა ჰქონდა საღვარეო. მონასტერს ახსოვდა ქრისტეს მოყვარე ეკატერინეს მშობლები და მისი პაპა ადამ ფორაქაშვილი. ეს ადამი ხომ კარგათ ახსოვთ ძველ თფილისის სემინარიელებს, როგორც მათი მფარველი და მზრუნველი. თფილისის კარგათ ახსოვს თავისი პატროსანი შეძლებული და ქველმოქმედი ქართველი მოქალაქენი ადამ და შვილი მისი ივანე ფორაქაშვილები, ღრმა მორწმუნე ქრისტიანენი, მეგობარნი ქართველ მღვდელმთავართა და სამშობლოს კეთილ მოღვაწეთა. აი ამთი ღირსეული ასული არის ეკატერინე, ახლად დაქვედრებული მეუღლე დავით სარაჯიშვილისა. რა თქმა უნდა, ასეთი ცოლი ჰქმნარიტ ქრისტიანულ მეუღლეობას გაუწევდა დავითს მის ყველა კეთილ მისწრაფებაში. აგრეც იყო. მეუღლენი იყვნენ ერთ სულ და ერთ ხორც.

დავით ზაქარიასძეს, როგორც ნიჭიერს და გონება განვითარებულ სამშობლოს მხურვალე მოსიყვარულე შვილს, კარგათ ქონდა გათვალისწინებული მშობელი ერის წარსული,

აწაყო და მომავალი. წარსულში იგი ხედავდა და აფასებდა რომ ერთმა მუქა ხალხმა გაუძლო ათას გვარ ბედის მუხთლობას, შეინარჩუნა თავისი ელფერი, სარწმუნოება, ენა და მიწა წყალი მიტომ, რომ ეს ერი პირველ ყოვლისა იყო ჯვაროსანი, რომ ჯვარი ქრისტისი უღვიძებდა მას გულში სამშობლოსადმი სიყვარულს. აწაყოს დავითი უყურებდა როგორც გარდამავალს, როგორც ისტორიულ ხანას, როდესაც ნათლად უნდა იყვეს გამორკვეული მომავლის იდეალები ამ იდეალების მისაღწევ საშუალებათ კი იგი სთვლიდა ახალ თაობათა გონებით განვიარებას და ხალხის, მასის, მატერიალურათ აღონიერებას: ერის მატერიალურათ აღორძინების ერთ უკეთეს საშუალებას დავითი ხედავდა აღმშენებლობის და მრეწველობის განვითარებაში.

აი თავი და თავი მიზეზი იმისი, რომ ევროპულიათ განათლებული, ჰეიდელბერგის უნივერსიტეტის ქიმიის დოქტორმა დავით სარაჯიშვილმა მრეწველობა-აღმშენებლობას ჩასქიდა თავისი კურთხეული მარჯვენა. რა შედეგი მოჰყვა ამნაარ მოღვაწეობას—ეს ყველა ჩვენგანისათვის დიდი ხანია სანატრელი შეიქნა დავითს რომ ყოველ წლობით თავისი გონიერული და წინდახედული მოღვაწეობით მოხვეჭილი სიმდიდრიდან ასი და ორასი ათასობით კეთილ საქმეებზე არ ეხარჯნა, სხვა მილიონერებივით ოც და ორმოც მილიონის ქონებას დასტოვებდა, მაგრამ მან უფრო უკეთეს ბანკში დასტოვა თავისი სიმდიდრე ეს ბანკი არის მისი მშობელი ხალხი, რომელიც მას თავდავიწყებამდინ უყვარდა. ქონება მის ხელში იყო საშუალება სამშობლოს აღდგენისა და ძველებურად აყვავებისა, მხოლოდ, რა თქმა უნდა, ახალ ისტორიულ პირობებში.

აი რგორი ადამიანი, როგორი მოღვაწე დაკარგა სამშობლომ, აი ვის ცხედარს დასტირის დღეს მთელი საქართველო. პირნათლად შევარულა განსვენებულმა თავისი მოვალეობა ღვთისა და მამულის წინაშე. ჩვენც შევარულლოთ ჩვენი მოვალეობა მიცვალებულისადმი: შევევედრნეთ ქრისტესა ღმერთსა, რათა სული ახლად გარდაცვალებულისა მონისა ღვთისა დავითისა დაამკვიდროს, სადაცა საქართველოს აღურაცხელნი წმიდანი და სამშობლოსათვის თავდადებულნი განისვენებენ!

მოწოდება ქუთაისის გუბერნიის მკვიდრთა.

ჩემდა სამწუხაროთ ჩემდამო წმინებულ გუბერნიის ახალგაზდობას კმისეკა მანწრავება, უოველა ღონის ძეგბით თავი დაიფაროს სამხედრო სამსახურისაგან, და აძნაინოთ თავი დახწიოს თითუელ მამა კაცის ასეთ უდადეს. უწმინდეს მოკალეობას, როგორც არის სამშობლას დაცვისათვის მზათ უოფნა. ახალგაზდობას დაუკაწინათ თავის სამშობლო ქვეყნის ისტორია, რომელიც სავსეა ამჟამათ სიმშენიერის კაჟკარობას ქველბობით, რომელიც გამოიჩინეს მისმა წინაპრებმა სამშობლას დიდებისა და პატივის დასაცვლათ, და არაფერს არ უბრთხის, ოღონდ არ მოჰყვეს რუსის მხედრობათა რიგში, რომელიც ასე თავმჯდომარეობით პატივსცემს მის წინაპრთა—კავკასიაელთა სხელებს, რომლებმაც უველა ომის დროს თავის საკუთარ სისხლით ალბუქდეს საპატიო ფურცელი სამხედრო ისტორიისა. ასე იყო წინეთ რაფა თითუელი მამაკაცის შვილებს კაჟკარობა და სამამარე შეადგენდა და რადესაც, შირველ თოფის სმარადეკ, კაჟკასიალები ახრადში ჟდებოენ, ხოლო სამხედრო სამსახურისგან თავის დაფარვას მიუტკევებულ დახმარულად და სამარცხვინო საღაზრეთ სთვლიდნენ.

დღეს კი საღდათობიდან თავის დასაფარავათ ახალგაზდობა უოველ ღონის ძეგბას სმარობს, საღდათობას რომ თავი დახწიონ ფულის ხარჯისაგან არ კრდებოან, რათაც სვიდულობენ მეფისა და მამულის უღირს შვილებს, დაწმინებულნი, რომ ასეთი წინააღმდეგე საქციელი მუდამ დაფარული დაჩნება და ასე უკანონო გზით გათავისუფლებული ახალგაზდა მოსკეებით იცხოვრებს თავის ოჯახში—მაგრამ ეს ასე არ არის. არც ერთი უკანონო საქციელი არ რჩება დაფარული,

საქმე მხოლოდ დროის რაოდენობაშია. არ უნდა დაკვიწუოთ ისიც, რომ განთავისუფლებული მდიდრის შვილიც ღირსი მიყავთ, რომელსაც შეიძლება შეღავათიც რამე აქვს, რადგან უოველმა გუბერნიამ საღდათების განსაცდრული რიცხვი უნდა გამოიყვანოს, და აი მშობლები, ამ ღირსი საღდათისა, რომლის წასვლა იქნებ სრულიად ახადგურებს მათ ოჯახობას, უოველთვის ეცდებოან გამოამყდებონ მათ თავსე მოსული უსამართლობა და უკანონო საქციელი. მაშინ? ფულიც დაკარგა, დასჯილიც შეიქენ ქრთამის ცალებსათვის და კიდევ უნდა ამსახურო.

ხოლო იგინი, რომლებიც უკვე სამსახურში არიან, სცდილობენ საღდათობისაგან თავის დასწეკას კინკინდარა მანწრავების საშეალებით, რომლებიც ამ სულბობით ჟბებს იტენიან. აგრკებენ რა უკანასკნელ ნამუსრვეს, აბრებენ შინიდაგან სისწულით ნამოგენ გროშებს, რომელიც, ვინ იცის, რის კაი კავლობით დაგლებს აუტანელ შრომითა მოპოვებული, ამათ მიაქვთ ეს ნაოფლარი გროშები სოფლის აქიებთან და ფერშლებთან, რომლებიც იძლევენ მათ წამდას, რომელიც ჩვეულებრივ წარმოადგენს ბურნუთსე, ან ცხენის დაჭრილ ძუა—ფაფარსე დაუენებულ არაუს. ასეთი წამლის მიმღები ახალგაზდები, რასაკვირველია იგზავნებოან საკათმყოფოებში და ბრუნდებოან შინ, მაგრამ რა სხით? ნაცვლად ახალგაზდა ლამაზ შვილებისა მშობლები თვისდა საუბედუროთ, ღებულობენ ცოცხალ-ძეგდრებს, რადგან არც ერთ სხეულს არ შეუძლიან აიტანოს ეს ჟოჟოხეთური სისძელი; მწწრთელ მიმდინარე ჭლეკა, გულის ტკავილი და სრული ვანწნა სხეულის უველა ნაწილებისა—აი რა მოაქვს ამ სისძელის მიღებას კაცი დნება, რა-

გორც ცვალი და, თუძცა თავისუფლდება სამხედრო სამსახურისაგან, მაგრამ ჯერ კიდევ დონე-გა-უშვლდა და სიუმსწავლე—დაუსრულებელი ჩადის საფლავში.

უკანასკნელ ჩემ ზუგდიდში მოგზაურობის დროს, ერთი პატრიარქული მღვდლისაგან, ჩემდა-სამწუხაროთ, მე გავიგე, რომ მან ორი წლის გან-მავლობაში მიწას მიხაზრა პოლიტიკური დაბრუნებული რ ახალგაზდა სალდათი, რომლებზედაც დანამ-დეილებათ შეუტყუიათ. რომ მათი სივედილის მიზრეი იყო წამლის მიღება. —ნუ თუ უმჯობესია სიკვდილი ვიდრე 2—3 წლის სამსახური და ნა-თესაგების სასიხარულოთ, ჟანსაღათ დაბრუნება შინ?

დაწმუნებული ვარ, რომ ახალგაზდობა მი-ხვდება ამ გრძობებს, რომლებიც ხელმძღვანელო-ბენ მე აქ ჩემ მისდამი მოწოდებაში —მე მებრა-ლება იგი, გამოუცდელი, მხდობი, რომელსაც ბაღ-წი და უპატიოსნო ადამიანები ატუეებენ იმ მიზ-ნით, რომ რამე შეიძინონ. იცოდეთ, რომ არ არის ჟანში სამსახურზე უმაღლესი პატივი, რომლის დანიშნულება არის სამშობლო მიწა-წყლის დაცვა; ნუ ენდობით ამ ადამიანებს რომლებიც ავრცელე-

ბენ სმას სამხედრო სამსახურის საშინელებაზე: ტუეულოა ეს! არაფერი შრომა არ უნდა ახალგა-ზდა, ღონით სავსე კაცს ორა, სამი წელიწადი ამსახუროს; მაშ ნუ მიმართავთ ამ საშუალებებს, რომლებიც მე ზევით დავასახელე. იმათ თქვენთვის კი არ მოაქვთ სარგებლობა, არამედ მათთვის, ვინც მათ იძლევა. თქვენ კი მოლოდ წარალი და სან და ხან სიკვდილი.

მწამს, რომ თქვენ დაუჯერებთ კეთილ გო-ნიერების სმას, დაიჯერებთ, რომ თქვენი სიკეთი-სათვისვე გელაზარებთ, რადგან მე თუ არ მწამ-დეს ჩემი თქვენდამი მოწოდების ზედგაგება, შე-მძღლო სხვა ზომებისთვის მიმეძმართა, —და თქვენ ეს კარგათ იცით; და იმედი მაქვს, რომ ქუთაისის გუბერნიაში სამხედრო სამსახურის თაკიდან აცი-ლების შემთხვევები იშვიათ მოკვლანთ გასთებან.

მაშეო და დედეო! თქვენ გთხოვთ, აქო-ნიით გავლენა თქვენ შვილებზე და დამეხმაროთ ამ ბატონების წინააღმდეგ საბრძოლველათ რომ-ლებიც გზას უბნევენ თქვენს სიბერის ბურჯებს თქვენ შვილებს.

6 ივნისი 1911 წ. ქ. ქუთაისი.

ქუთაისის გუბერნატორი
ლენერალ-ლეიტენანტი **სლავოჩინსკი.**

კანცლარიის გამგე **არხანგელსკი.**

„ნ უ გ ე შ ი ნ ი ა“.

(რ უ ს უ ლ ი დ ა ნ).
გაგრძელება*)

მგზავრი განცვიფრებული თვალებით შე-ყურებდა მოხუცს.

მას არ ეგონა, რომ მას საქმე ქუთა-შეშლილთან არ აქვს.

ის ძირს დაიხარა მისკენ, ჯიბიდან ამო-

*) იხ. „შინ. საქმ.“ № 18.

ილო ქურქული ღვინით და ზეთით და დაუწ-ყო მას წყლულების მოწმენდა და შეხვევა.

—ჰა, აი, გმადლობ შენ, რომ შენ კი-დედ დროზედ მოხვედ ჩემთან, ნელი ხმით ჩურ-ჩულებდა და სიხარულით ილიმებოდა ტანჯული.

მგზავრმა ეხლა კი გადაწყვიტა ეკითხა მიწაზე გაშლართულისთვის:

„მამა ჩემო, შენ სცდები, მე მხოლოდ ეს არის ახლა მოველ შენთან. მე შენ არსად და არასოდეს წინეთ არ შემხვედრიხარ. შე-მომხედ მე პირისახეზე. განა შენ წინეთ რო-ლისმე გინახავარ მე?

—ოჰ ღმერთო ჩემო, ოჰ ქრისტე ჩემო! წარმოსთქვა ალტაცებულის ხმით ცრემლ მორეულმა საცოდავმა მოხუცმა.—ეს შენა ხარ შენ! მე ყოველთვის და ყოველიფერში გიცნობ შენ! უკანასკნელად შენ მიხსენ მე შიმშილით სიკვდილისაგან, როცა რომ იმ ნაპირზე, რომელზედაც მე ვიწევი, გამორიყე დასველებული მკადის ნატეხი, გუშინ წინ, როცა ავაზაკებმა გამცარკვეს მე, უნდადთ წაერთმიათ ჩემთვის ჩემი უკანასკნელი ქონება—სიცოცხლე, შენ უცნობი ცხენოსნების სახით მომეშველე მე, შეაშინე ისინი და გაიქცენ. და, ბოლოს, ახლა, როცა სიკვდილი შეუბრალე ბელ თვალებით მიცქეროდა მე პირისახეზე და როცა მე უკვე ვგრძობდი ჩემ მახლობლად ძლიერი ფრთების ქნევას, შენ, ამ კაცის სახით, ოჰ ჩემო ქრისტე, მოხვედ ჩემთან და მიხსენ მე.

არაოდეს ჩვენ მკვლევარს ასეთი სიტყვები არ გაუგონია, და არც ერთი ოდესმე მის მიერ გაგონილი სიტყვები ასეთ წმიდა რჩეულ მარგალიტად არ ჩასახვია მას სულში.

მან შეუხვია ავადმყოფს დაწყულელებული კრილობები, დაახურა მას თავისი ზევითა ტანისამოსი, ფრთხილად აისვა მხარზე, გადაიყვანა ჩრდილში და წინა დაუგო მას მკირედი საქმელი.

და, როცა ავადმყოფი დამშვიდდა, რაც უნდა დამართოდა, გადასწყვიტა ეკითხა მისთვის მნიშვნელობა მის საიდუმლო, თ მოცულ სიტყვებისა.

და საოცარი საკვირველება მოუთხრო მას ნაპოვნმა მოხუცმა.

და გაიგონა მან რაღაც ისეთი, რომელმაც ერთბაშად გადაატრიალა ყოველივე მისი ქვეყნიური შეხედულება და გაიგო მან, რომ სამი შეოთხედი მისი არსებობისა მან უკვალოდ დაკარგა იმის ძებნაში, რაც მისმა მშობლებმა თავის სისულელისა გამო დაფარეს მისგან.

და მან თავის სიცოცხლეში პირველად დაიწყო გოდება მის მიერ მოსულიერებულ მოხუცის მკლავებზე სიბრაღის და სინანულის ცრემლით წასრულის და მის მიერ ჩა-

დენილი საქმეების გამო და სიხარულის ცრემლით ნაპოვნის გამო.

ხოლო მოხუცი უბრალო და არა ბრძნული სიტყვებით, რომლებსაც უმტკიცებდა თავისი ცხოვრებაში შემთხვეულ გარემოებებით, მოუთხრობდა მას შემდგომს:

— ცხოვრება ბრძოლა კი არა, არამედ გზა არის, გზა უტყუარი, აუცილებელი, ფრიად საქირო ჩვენ ყოველთათვის.

ზოგთათვის ეს გზა, მიხედულობისამებრ მისი სამსახურისა, არის მშვიდი, წყნარი, სასისახარულო დამშვიდებელი.

სხვებთათვის ეს გზა არის გზა განსაცდელისა, მძიმე, სატანჯველი, აუტანელი. ორივე გზა, ისიც, და ესეც კაცისათვის შეიძლება შეიქმნენ მეტის მეტად ვერაგულნი, თუ რომ კაცი დაივიწყებს, რომ ის არის გაგრძელება იმ დიდი წყაროსა, რომელიც როგორც დიდი მსოფლიო აუზი, რწყავს ამ ცხოვრებას და მასში მცხოვრებლებს.

თუ რომ ის დაივიწყებს, რომ მან როგორც წყარომ ამ დიდი აუზისა, უნდა გადუხვევლად იდინოს იქ, სადაც გაყვანილია მისი კალაპოტი და ყოვლის უარის უთქმელათ უნდა დაარწყულოს (წყალი ასვას) ყველა, ვინც კი მივა ამ წყაროსთან. როგორც ნაკადული, ჩამომდინარე მთის მწვერვალიდან მშვენიერ მწვანე ვაკეზე და მგრძე უნაკაო კვიშიან უდაბნოში, არ იცვლის არც თავის გემოს და არც სიმშვენიერეს არც დიდებულ მწვერვალთა მცხოვრებთათვის, არც დაბლობ ვაკეზე მშრომელთათვის და არც უდაბნოში მოგზაურთათვის,—ეგრეთვე კაცმა—ამ ბუნებითა საუკუნო ღვთაების წყარომ უნდა ერთნაირად ატაროს სჯული ღვთისა თვისი პირველ მაგალითით როგორც მაღალ მდიდრულ მცხოვრებთა წრეებშიაც, ისე ოფლით პურის მშოვნელ დაბალ ცხოვრების მუშაკთა შორის, ეგრეთვე შემკოდე, ღვთის და მისი წმიდა სჯულის დამეციებელთა მდაბალ წრეებში მცხოვრებთა შორისაც.

ხოლო ეს სჯული ბევრი არ არის: ის მხოლოდ ორია.

თვით ფართო, თვით ყოვლის შემცველი, თვით ყოველ მხრივი არის სიყვარული ძმისა და მერმე სიყვარული ღვთისა.

და უსათუოდ ყოვლის უწინარეს სიყვარული ძმისა, და მერმე სიყვარული ღვთისა ამიტომ, რომ თუ ძმის სიყვარული არ აქვს კაცს, მას არ შეუძლია იქონიოს ღვთის სიყვარული.

და უკეთუ თვითეული კაცი, როგორც წყარო, როგორც გამყვანი დიდი, მიუწვთომელ მსოფლიო აუზისა—ღვთაებისა, როგორც პირდაპირი გაგრძელება თვით ამ ღვთაებისა, სასტიკად აღასრულებს თავის დანიშნულებას წყაროსას,—მისთვის სიცოცხლე, როგორც გამოცდა, როგორც მწვალებელნი მწუხარებანი არ არსებობს.

ის—ღვთაების გაგრძელება; ის—ნაწილია თვით ღმერთისა, ის მხოლოდ ანუგეშებს და შეაქვს ცხოვრებაში ბედნიერება, სიხარული და მოსვენება.

ის ყოველ ამ მწუხარებაზე, ცხოვრების ყოველ სიმძიმეზე მალა სდგას, იმიტომ, რომ ყოველივე მისია, როგორც ღვთაების ნაწილის, და ყოველივე ეკუთნის მას, ყველაფერზე მეფობს და უფლობს და იმავე დროს არაფერი, სრულიად არაფერი არ უნდა მას: ყველაფერი მისთვის უცხოა, არა ჩვეულებითი, და არცა ძვირფასი ქვეყნიურ ცხოვრებაში.

ესეთი უნდა იყოს კაცი თავიდან, მაგრამ ღვთის განგებით იქმნება განდრეკილებაც ამ წინათ მოსაზრებისაგან.

არიან მდინარენი, არიან ნაკადულნი; არიან მშვენიერნი, განიერნი, ჩქარნი, გემთმავალნი მდინარენი, და არიან ისეთებიც, რომლებიც ხან გადიდდებიან, როგორც ფართო ზღვა-ოკეანე, ხან ისე დაბატარადდებიან, ძლივს მონოკვენ, ხან გაშრებიან, ხან დედა-მიწაში იმალებიან, და მერმე კიდევ სადღაც გამოჩნდებიან.

ყოველივე ეს ტყულად კი არა, ყველაფერს აქვს თავისი დანიშნულება, თავისი კანონები. ესევე შემთხვევა ზოგიერთ კაცებსაც. შეკრავ-შებოქავს, განსაცდელში ჩაადგებს

მოკაცავს წელში გაღუნავს კაცს ცხოვრება სადღა აქვს მაშინ მას მისი თავი, რომ სხვა ანუგეშოს: საქირთა თავის თავზე იზრუნოს. ამისათვისაც, ჩემო შვილო, ცხოვრება ბრძოლაა კა არა, არამედ მხოლოდ ან გამოცდა, ან გაწმენდა ან დანიშვნა. ძალიან ხშირადანეთი მდინარე უხვევს იქით აქეთ დანიშნულ გზიდგან უხვევს, იმალება, იმალება, მერმე კი უეცრად გაიშლება ღამაში ფართე სარკესავით წმიდა მოციმციმე მდინარე.

ასეთი კაცების საშველად მოვიდა ძე ღვთისა—ქრისტე.

და, როცა მოვიდა, მან უთხრა კაცს, რომ მან არაოდეს გონება არ უნდა დაკარგოს ცხოვრებაში ასეთ ღელვის და განსაცდელის დროს არ შეშინდეს, რომ მას ახსოვდეს, აუცილებლად ახსოვდეს, რომ ქრისტე ყოველთვის მის მახლობლად არის, რომ ის ყოველთვის პირველ გულწრფელ მოწოდებისათნავე მივა მასთან შესაწევნელად და არა თუ მოაშორებს მას ყოველ გასაქირს, არა თუ მოეხმარება მას, არამედ კიდევ განამზიარულებს მწუხარება გამოვლილ კაცის სულს და გულს. მხოლოდ საქირთა, რომ სთხოვოს მას, თვით გასაქირის დროს უნდა მოუწოდოს მას და სთხოვოს შემწეობა, აუცილებლად უნდა ატაროს ის თავის გულში, თავის გონებაში.

და მას შეუძლია მოვიდეს შენდა შესაწევნელად, უმეტესად ცოცხალ კაცის სახით ნათელ წმიდა სულის, თვისის დიდებულის აღრჩეულ კაცის სახით.

აი თუნდ ახლა ამ წუთში მე ვიყავ მძიმე გაქირვებული და მე მოუწოდე მას და ის შენში შემოვიდა, შენ გადმოუხვევე გზიდან ჩემკენ და გადამარჩინე მე, დააბოლოვა მოხუცმა.

არხიმანდრიტი ნესტორ.

(შემდეგი იქნება).

კვირიდამ-კვირამდე.

დ. ზ. სარაჯიშვილის გასკვნებაზე დასასწავლად უფროსად სამღვდელთა ლეონიდე კქსარსოსისაგან (რომელიც დღეს ბათუმის ერთ ერთ საგარეო ადგილებში იმყოფება) ტელეგრაფით ნება გამოითხოვა თფლისში ჩასვლისა და ახლობელ გარდაცვალებულ შვილის სულის მოსახსენებლად ღვთის მსახურების შესრულებისათვის. ამას მინ დავეხმობი შემდეგი პასუხი მიიღო კქსარსოსისაგან: „გერათურ დამბარებულ მიწესს კერ კობე, სოლოთუ საქმე შეესება სარაჯიშვილის გასვენებას, ეს მე მინდობილი მაქვს ბაქოს ეპისკოპოსს მიმენიჭო“.

არქიმანდრიტა დონიკოვი უკვე მივიდა შემოქმედის მონასტერში და შეუდგა მის მართვას გამგეობას. მის ადგილზე თფლისის დარბის მონასტერში წინამძღვრობა მიიღო არქიმანდრიტმა ანტონიმ (სოფლად მღ. ალექსი გიორგაძე).

როგორც გავიკეთებთ რეზიუმე საბლადონის რაიონის ბლადონში დეკ. დ. სირბილამდე ამ თანამდებობის თავს ანებებს, რაზედაც შესაფერისი შეხედულებებს ალექსი უკვე სათანადო მართვლებასში

იმერეთის სამღვდელთა მისის და იონის ჯამბიკები კერ არ მიუღიათ—მიწესათ მის ასახელებენ, რომ კანტარას კერ არ დაუბრუნებს ზოგიერთი ქალაქები, რომლებიც აუცილებლად ჯამბიკის რამდენიმე ნაწილის საყენებაში დაგეგმის გამოიწვევენ.

ესა კანაქულები და საქმეების განხილვა კანტარასში კუს ნაბიჯით მიდის. ამიტომ შესაძლებელია, რომ ხსენებულ ქალაქებს კიდევ ორი თვე დაგვიანდეს და ამ ხნის განმავლობაში სამღვდელთა უკანაგონით დატოვება სარდარო ბაგას და უსამართლობაც. თუ საქმეს სხვებ არ უშეკლებს რა, ურიტო არ იქნება კანაქუდით გადაინიჭებადენ ეპისკოპოსის დეპოზიტში რამდენიმე

მე მანეთს და დაწარჩენს მისცემდენ სამღვდელთაბას. ვინ იცის, ვის როგორ უპირის! ესლა ზაფხულისა და ბერს საექიმოთ წყლებზე უნდა წასვლა ან ცოლშვილის გაგზავნა.

29 ივნისს აგურთსეს ქუთაისის საფინანსის სასაფლავო ეკლესია. ადგილობრივმა მღვდელმა მ. თ. დუგლაძემ დიდი შრომა მიიღო მისი აშენებისთვის, მაგრამ ჯერ კიდევ კერ ვიტყვით ეკლესია დამთავრებულია. ათი ათასამდე მიწველებული ასაფლავის ხსენებულ სასაფლავოზე და ამდენმა მიწველებულის პატრონებმა ერთი ეკლესიის აგება ვერ მოახერხეს!... ამბობენ, ახლო მახლო მცხოვრებლებს სურთ ამ ეკლესიის მრევლათ შეირიგონ.

მოსკოვის მიტროპოლიტის ვლადიმერის თანხმობით სინოდმა დაამთავრა ახალი კანონ-პროექტის შემუშავება შესახებ იმისა, რომ ბერებს ნება ჰქონდეთ თავის ქონების ანდრებით გადაცემისა. კანონ პროექტს მიზნით აქვს მოსპოს დღეს მოქმედი კანონი ამავე საგნის შესახებ, რომლის ძალითაც შავით მოსილ სამღვდელთაბის, ვინც უნდა იყოს—უბრალო ბერი თუ ეპისკოპოსი, ქონება კუთვნიან იმ მონასტერს ან ეკლესიას, სადაც იგი მისაწერებდა ან ცხორებდა საეკლესიო წინ. პროექტის ძალით მხოლოდ ბიბლიოთეკა და სამღვდელთა სამოსელი უნდა დაწინეს ეკლესია-მონასტრების სასარგებლოთ. კანონ-პროექტი კერ მინისტრთა საბჭოს გადაეცემა, სადაგანც შემდეგ სახელმწიფო სათანაბროში გადავა.

უფროსად სამღვდელთა იმერეთ. ეპ. გიორგი ცირკულაციით აფრთხილებს ბლადონის საგანგებო ზომები იმდროინდელ მეტრიკულ წიგნების განსაკუთრებულ წესიერად წარმოებისათვის, როგორც ამის მოითხოვს სინოდის კანტარას დადგენილება, რომელიც მოთავსებულია „საქსარსოსის მუწეების“ № 12, რადგან მეტრიკის წიგნი ერთი უსაჭიროების საბუთად უკვე სამრევლოში მცხოვრებ შირთავის.

სოფ. გეგუთი.

(ქუთაისის მაზრა).

12 ივნისს მისმა მეუღლემ ებასკოზოსმა გიორგიმ დაათვალიერა გეგუთის ეკლესია, რომელთაგან ერთი ასლად შენდება. უ-დ სამღვდელის მოეწონა ახალი ეკლესიის შენობა, და საღის მიმართა სიტყვით, დახეობნ თავი ურთიერთ შორის უთანხმობას და შეერთებული ძალით შეუდგენ ეკლესიის შენობის დასრულებას. „უნჯობესი არ არისო, უბრძანა უ-დ სამღვდელმ გაძღვარ შიშებს, რომლებიც ეკლესიის შენობაში მონაწილეობის მიღებაზე უარს ამბობენ და ჩივიან, უნჯობესი არ არისო, ის ფულა და ცდენს რომელიც საჩივარში გესარჯებათ და კექსილებს უცვინდება ჟობეში თქვენ ეკლესიას შესწირათო“? მისმა მეუღლემ დახმარება აღუთქვა ეკლესიის მასწავლებელს, რამაც ივინი გამხსნევა, ასე რომ დღეს უბეშე შეუდგენ შენობის განგრძობას.

გამდგარი გლეხები მანც არ ანებებენ თავს ჩივილსა და დაკიდარბას. მათ ამ საქმეში წან უბღვირ გამჩენილი გეგუთი მ. დარახველიძე, რომელიც უთუოდ ტუელი არ შრომობს და შესაფერ კეჭილურ სასუიდელს ღებულობს. ნუ თუ მასაც უოკლად სამღვდელ გიორგისაჲთ არ შეუძლო მამა-შვილურა დარბება მეტა მომხივებისთვის, რომ ის ფული რომელიც მათ საჩივარში დაესარჯებათ შენობისთვის მოეხმარებათ და საზოგადო საქმისთვის არ ეღაღატნათ. ასეთი განხეობილების შეტანას ხალხში ყველა უნდა კრადებოდეს სულ ერთი ოცი კომლი კაცი თავისთავად ეკლესიას კერსად აშენებს და სულ უკლესობა კი მოუხერხებელია, თუმც შეიძლება, რომ ამასე ბ. დარახველიძე სულ სხვა აზრისა იყოს. ეკლესიასაც რომ მოსცდენ, მეზობლებს სომ გერ მოსცდებან? რას უკვანებს ორასი კომლი კაციდან

ოცი კომლი კაცის გამოთიშვა? იქედი უნდა კიქონით, რომ ჩვენც განდგომილნი გონს მოკლენ, მის მეუღლეს დაუჯერებენ, უბრალა ხარჯს თავს დაანებებენ და საღეთო და საშვილიშვილო საქმეში თავის მეზობელ მოძმეებს არ ჩამოშორდებან. ამას მოითხოვს ქრისტიანობა და სამრევლო კეთილდღეობა.

ბებუთელი.

ისტორიული დოკუმენტი იესო ძრისტას სიკვდილის შესახებ.

ნემეცურ გაზეთის „Stetiner Abend Post“-ის მეორე დამატებაში დაბეჭდილია შემდეგი ცნობა: „ამას წინეთ გამოაჩინეს დიდათ საყურადღებო დოკუმენტი, რომელიც შეეხება იესო ძრისტეს სიკვდილს. კაპეტის კაპელაში (in dez Capelle von Casetta) იმეკონება ერთი ფიცარი, რომლის წარწერას დიდი მნიშვნელობა აქვს მთელი საქრისტიანოსათვის ეს წარწერა ძველ ებრაულ ენაზეა დაწერილი და წარმოადგენს მეფის მოადგილის პონტოელ პილატეს სასიკვდილო განაჩენს. ფრანციელ პარიზელ „ხელოვნების საზოგადოების“ თარგმნით ეს წარწერა ამბობს შემდეგს: „ქვემო გალილეას მეფის მოადგილის პონტოელ პილატეს განაჩენი, რომელიც ბძანებს, რომ იესო ნაზარეველმა უნდა იტვიროთო ჯვარზე სიკვდილი.— კვისარ ტიბერიოსის მეჩვიდმეტე წლის მართველობის დროს, მარტის თვის 25 დღეს, საღეთო ქალაქ იერუსალიმში, როცა მღვდელმთავრებათ ღვთისა იყვნენ ანა და კაიფა, პონტოელი პილატე ქვემო გალილეას მეფის მოადგილე მჯდომარე საპრეზიდენტო ტახტზე მიუსჯის იესო ნაზარეველს ჯვარზე

სიკვდილს შორის ორთა ავაზაკთა, რადგან ხალხის დიდი და სარწმუნო მოწმობანი ამბობენ, რომ 1) იესო მაცოფრია (совратитель); 2) იესო ამჯანყებელია; 3) იესო მტერია კანონისა; 4) იესო ტყუილათ უწოდებს თავის თავს ძედ ღვთისათ; 5) იესო ტყუილათ უწოდებს თავის თავს მეუფედ ისრაელისა; 6) იესო შევიდა ტაძარში გარშემორტყმული ხალხით, რომელსაც ხელში ბზის რტოები ეჭირა; და უბრძანებს პირველ ცენტურიონს კორნელი კვირინელს წაიყვანოს იგი სატანჯველ ადგილამდე და უკრძალავს ყველას—მდიდრებს და ღარიბებს ხელის შეშლას იესოს სიკვდილში. იესოს წინააღმდეგ განჩინებაზე ხელის მომწერნი მოწმენი არიან: 1) დანიელ რობანი, ფარისეველი; 2) იოანე ზარაბაბელი; 3) რაფიელ რობანი; 4) კაპარ, მწიგნობარი. იესოს გაიყვანებენ ქალაქიდან სარენეს (sarena) ბჭით.

ტექსტის გვერდით მიწერილია: „ასეთი ფიციარი ეგზავნება თითოეულ ტომს (მუხლს).“

უადგილო ცილის წამება.

აწა მოიღო სსხელი ღვთისს შენისა აშასს ზედა.

კოლხიდის № 47 ბ. ცა-ს წერილში შესახებ კლ.სიკურ გიმნაზიისა ვკითხულობთ შემდეგ შეუფერებელ და ღვთის საგმობ ადგილს: „ქრისტე რომ ზვენ დროში ყოფილიყო ზოგიერთ პედაგოგ აღმზრდელებს იმ მათრახით ააქრებდნენ, რომლითაც მან ტაძარში მოვაჭრე ურწმუნოებს ზურგი აუწვა... და ასე ვგვგონია პირველათ ამ მათრახს კლასიკურ გიმნაზიაში დაატრიალებდა.“

ალექსანდრე მაკედონელი რომ დიდი კაცი იყო, მისთვის სკამები რათ უნდა დავამტვრიოთ? ქუთაისის კლასიკურ გიმნაზიაში რომ საზიზლარი საქმე მოხდა ერთისა და მეორეს მხრითაც ეს ყველასათვის აშკარაა, მაგრამ რა შუაშია აქ იესო ქრისტეზე ცილის წამება? როდის იყო, რომ ი. ქრისტემ მოვაჭრეებს ზურგი აუწვა, რომ გიმნაზიაშიც დატრიალებულიყო და იქ მომხდარ ინციდენტის გამომწვევენი გაემათრახებია? და რათ დასჭირდა ბ.—ცა-ს ასეთი უადგილო საგმობი სიტყვებით მოეხსენებია ღმერთ-კაცი, რომელსაც თითოც არავისთვის შეუხია, არამედ, წინააღმდეგ თვით დაითმინა აუტანელი ცემა, კიცხვა და თვით ჯვარცმაც? სიტყვის ბარაქისათვის სხვა რამეც შეეძლო მოეგონებია ავტორს და მორწმუნე ადამიანის რელიგიური გრძნობა დავიზოგა.

სამწუხაროთ უნდა აღვიაროთ, რომ ეს უფიცობისგანაც წარმოსდგება. ჩვენ დარწმუნებული ვართ, რომ ავტორი დარწმუნებულია რომ ცნობილ შემთხვევაში, ტაძრიდან მოვაჭრეთა გამოდრეკის დროს, ი. ქრისტემ სცემა ხალხს. შეიძლება ბევრი სხვაც ასე ფიქრობდეს, მაგრამ ეს ასე არ არის. სახარებაში ცხადათ არის ნაჩვენები, რომ ქრისტემ შექმნა მათრახი საბელისა (ბაწრისა), რომ გამოერეკა, გამოეხსა, როგორც სახარებაში სწერია ზროხა და ცხოვარი (ცხვარი), რომელთაც „გაბძანდი ბატონოთი“ ვერ გამოდენიდი გარეთ. ხოლო ხალხი მას არ გაუძევებია ტაძრიდან და მით უფრო არ უცემნია მისთვის, მხოლოდ მეტერმეთა (ფულის დამხურდაეებელ ზარაფებს) დაუთხია ტაბლები (მაგიდები) და მტრედის გამსუიდელებს უთხრა: „აღიღეთ ესე აქედან და სახლსა მამისა ჩემისასა ნუ იქმთ სახლსა ევაჭროთო.“ აი ყველაფერი რაც იმოქმედა იესომ მოყვანილ შემთხვევაში, ჩვენა ავტორი კი იურკვესკის და მისთანების ზურგის ასაწვავათ და გასამათრახებლათ იწვევს გიმნაზიაში საჭიროა წინდაწინ იცოდე, რაზედაც ლაპარაკობ.

რამდენი ასეთი გადამახინჯებული სახარების მოთხრობები თარეშობენ უვიც მწერალთა შორის, რომლებს მეოხებით მკითხველი საზოგადოებაც ცრუ შეხედულებით იმსჯელებს სახარებაზე და თვით იესო ქრისტეზე!..

მაგის რა ბრალია?!

(ფსიხოლოგიური ეტიუდი სვანეთის ცხოვრებიდან).

ეს რომ ამ მდგომარეობაში იყო, ულმო-ბული ძმა სასტიკათ ჰკიცხავდა მას და ეუბნებოდა: —ახია შენზედ, ახია, შენ შეარცხინე პატიოსანი ოჯახი, შეარცხინე შენი ძმა, ის მამა, რომელმაც გამოგზარდა, რომელიც მთელს ხევშიდ პატიოსანობითაა გათქმული, შენ შებღვლე დედაშენის ხსენება, სული, შენ შეარცხინე შენი ძმები, დები, ნათესავები, შემარცხინე მეც, შენი ძმა... რომელიც მთელი ოჯახის პატიოსნებით ვამაყობდი და რომელსაც ყველგან დიდი მიღება და სალომი მქონდა, მაგრამ იცოდე, რომ ამიერიდან შენ ჩემი და აღარა ხარ და მე შენი ძმა!.. რა პასუხს აძლევ შენს პატიოსანს ოჯახს, მოხუცებულს მამას!? განა ამიერიდან შენ ღირსი ხარ, იმას მამა დაუძახო!? არა, არა... ათასჯერ არა. შენ დაჰკარგე სამუდამოთ მამა, ძმები, დები, ნათესავები და ყოველივე ბედნიერება! . . . ამ სიტყვებმა ქალს დანასავით გაუარეს და მწარეთ დაუსერეს გული; მერე შეინძრა, წამოჰყო თავი და მტირალის ხმით

დაიწყო: მტარვალნო, მტარვალნო!... რას მერჩით მე სუსტს არსებას!... ვსთქვათ, დამნაშავე ვარ თქვენს წინაშე, ვსთქვათ მე შევარცხინე მთელი ოჯახი, მამა ჩე...ში, შევარცხინე თქვენც, ძმები, დები!... მაგრამ ნუ თუ თქვენში არ მოიპოვება მტირვოდენი ნაპერწკალი ადამიანის შებრალებისა!? ნუ თუ არა ჰფიქრობთ, რომ ამაში ისევ თქვენ, მამაკაცი ხართ დამნაშავენი?! .. განა არ იცით, რომ ამაში ისევ თქვენ გედებათ ბრალი?!... სხვა არა იყოს-რა წარმოდგინეთ ჩემი თავი, როგორც უცხო უპატრონო, უცნობი, საწყალი ადამიანი; წარმოდგინეთ და ნუ თუ არ შემობრალებთ მე საწყალს მე უბედურს!... ოხ ღმერთო ჩემო! ამ სიტყვების შემდეგ ის დაეშვა პირქვე და მორთო ქვითინი. ძმა მოშორებით იჯდა და დაფიქრებული გაჰყურებდა მთებს იმან წარბიც არ შეანძრია დის ლაპარაკზედ და ერთხელაც არ შეხედა, მისი ფიქრები, გონება სულ სხვაზედ იყო მიქცეული. ქალს მშობიარობის ტკივილმა მოუარა, საწყალი ოხრავდა მალ მალ, ხან წამოდგებოდა, ხან გვერდზედ გადაბრუნდებოდა და საშინელად იტანჯებოდა. „მალალო ღმერთო! რა დავაშავე ამისთანა, რომ უპატრონოთ დამაგდე და ერთი შომკვლეიცი არა მყავს!?!... წაიბუტბუტა მან ჩუმათ, და წამოიწია ზეზე.“

ამ წვალებაში გაატარა მან რამოდენიმე წამი. ამასობაში ტკივილი თანდათან ემატებოდა და უძრევლდებოდა; გონება ეკარგებოდა და გული უსუსტდებოდა... პატარა ხანის შემდეგ გაისმა რაღაც კნავილი. ამ ხმაურობამ ჩაფიქრებული ძმა გამოარკვია და გადახედა დას... ის მიხვდა, რაშიაც იყო საქმე, თვალი მოარიდა და რამოდენიმე მანძილზედ განშორდა; მას მაშინვე ფერი შეეცვალა, თვალები დაუსისხლდა გაშმაგებულ ნადირსავით, გულმა მალმალ უწყო ცემა და თმა ებურძავლა... კნავილმა თან და თან იმატა და ბოლოს კაცი ადვილათ გააჩვენდა, რომ ეს ხმა ახლათ დაბადებულის ტირილი იყო... ძმამ ერთხელ კიდევ გადახედა თავის დას,

რომელსაც მუხლებზედ ახლად დაბადებული ეწვინა. დედა ეფერებოდა შვილს, თავზედ ხელს უსვამდა და ძონძებში ახვევდა.— მგონია ვაჟია!—თავისთვის წაიბუტბუტა ძმამ, მერმე წამოდგა და ბავშვისაკენ წასვლა დააპირა, მაგრამ უცებ შეჩერდა, ცოტა დაფიქრდა, სახე დაეღრიჯა და თავზედ ხელი იტაცა ეტყობოდა, რაღაც სულიერ ბრძოლაში იყო და ჯერ კიდევ ვერ გაერკვია საკითხი. ამ მდგომარეობაში დარჩა ის პატარა ხანი, მერმე ასწია მალღა თავი და დას მიუბრუნდა: რატომ უმალ შენ არ გახდი სიკვდილის მსხვერპლი!... დაიყვირა ძმამ და გააქანა დისაკენ. მან ერთი თვალის დახამამებაში გამოსტაცა ბაღლი დედას ხელიდან და გადაისროლა უფსკრულში, უზარ მახარ კლდის ღრანკებში, სადაც კაცის თვალი ძლივს ჩასწვდებოდა: მხოლოდ კნავილიდა იყო ბავშვის უკანასკნელი ანდერძი... დედამ ამის დანახვად ერთი მაგრად შეჰკივლა, იტაცა თმაში ხელები და გაჰქანდა იქითკენ, საითკენაც მისი შვილი გადაისროლა უღმობელმა და შეუბრალებელმა ძმამ... უღმერთო! მაგის რა ბრალია? შვილი! —იყო უკანასკნელი სიტყვები ქალისა ძმისადმი მიმართული. ერთი წუთიც არ გასულა ამ სიტყვების თქმის შემდეგ, რომ საცოდავი დედა გადაეშვა უფსკრულში საცოდავმა შვილთან სიკვდილი არჩია და მას გადაჰყვა!...

სინამდვილე ჩამოვარდა... ბუნებამ, თითქო ყურძენი არ შეიბერტყა ამ ამბავზე, და ისევ იმ მშვენიერს სანახაობას წარმოადგენდა... მხოლოდ დრო გამოშვებით ცივი ქარი დაჰბერავდა ხოლმე და მთის წვევების ახლომახლო მომცურავი ღრუბლის ნაქრებს გაჰჟანტავდა თითქო განგებ, რომ ეს ამბავი მცხოვრებლებათვის გადაეცათ

ამ მოულოდნელმა, ზარდამცემმა ამბავმა ძმას გრძობა დაუკარგა და მთელი სხეული აუკანკალა მღელვარება ნებას არ აძლევდა, ხმა ამოედო, ფეხები ეკეცებოდა... ფერი ზშირათ ეცვლებოდა, დასჩერებოდა მიწას და ხმას არ იღებდა... დროგამოშვებით მას რაღაც იღუმალი ხმა ჩასძახოდა, მერმე

ისევ შესწყდებოდა და ვერ გამოეცნო—რა ხმა იყო ეს ხმა, ან ვის ეკუთვნოდა.— უღმერთო, მაგის რა ბრალია!— მოესმა ძმას უფრო გარკვევით. ეხლაკი ადვილათ გაარჩია, ვის ეკუთვნოდა ეს ხმა და სულიერი ტანჯვისაგან სახე უფრო დაეღრიჯა, ამ მდგომარეობაში დაჰყო მან რამოდენიმე წამი, შემდეგ უცბათ გაიქნია ხელი და თავისათვის წაიბუტბუტა: თენქიზ! ორი ადამიანის სისხლი არ შეგერგება და გაბრაზებული გაუდგა გზას...

დედაშვილი სამუდამოდ დაიკარგნენ, მათი გვამი მას შემდეგ კაცის თვალს აღარ უნახავს, ორნივე განჰქრენ, ორთავეს ერთი ბედი ეწია... მხოლოდ რამოდენიმე დღის შემდეგ, ამ ადგილებზედ რომ გაგველოთ შეამჩნევდით, რომ იქ სადაც დედაშვილი დაიღუპნენ, ყორნები მხიარულათ დაფრინვდენ და საზარელი, გულმოსაკლავი ყრანტალი გაჰქონდათ!... ვინ იფიქრებდა, რომ ორ საცოდავ ქმნილებას სამშობლო მიწაში დამარხვა არ ეღირსებოდა!?... რა დააშავეს დედაშვილმა ამისთანა, რომ სამშობლო მიწაწყალს მოაკლდნენ და ფრინველების საკენკი შეიქმნენ!?... შენ მაინც, უსუსურო არსებავ! უცოდველო ანგელოზო, რა დანაშაული მიგიძლოდა ამისთანა!?

შუალამე ახლოვდებოდა ცა ვარსკვლავებით მოფენილიყო, მთვარე საკმაოდ ანათებდა და მშვენიერს სახეს აძლევდა სვანეთის მაღალსა და წვრილს კოშკებსა. მდინგურს შესაზარი ღრიალი გაჰქონდა და მას ბანს აძლევდნენ მთები. თოვლით შემოსილი „ვომბა“, მთვარის შუქით განსპეტაკებული, მშვენიერს სანახაობას წარმოადგენდა, სიამაყით გადმოჰყურებდა დარაჯსავეთ იქაურობას; სინამდვილე გამეფებულიყო ახლომახლო ტყეებში პირუტყვთ და მფრინველთ თითქოს შეეწყვიტათ მოძრაობა, მხოლოდ ხანდისხან გამოისმოდა ქოტის უშნო ყვირილი... სოფ. მ—ს კიდევ არ ეძინა და მხიარულობდა; ყოველი სახლიდან გაისმოდა ცეკვა—სიმღერა, ეტყობოდა, დღეობა ჰქონდათ. სოფლის განაპირას იდგა ერთი ლამაზი კოშკიანი სახლი;

გარს მოდილო ეზო ჰქონდა შემორტყმული და შიგ სხვადასხვა ხეხილები იდგა. ეზოს ერთს კუთხეში, სახლის მახლობლად, კანაფი ეთესა და გარშემო წყნელით იყო შემოკავებული, რათა საქონელს არ დაეზიანებია ნამუშევარი; მეორე კუთხეში ლალჩმა (ცალმანგი) იდგა, ამის წინ მოდილო კალო იყო გადაქიმული. მის მოშორებით „ლუშხატი“ (სადაც საქონელი ჰყავთ ღამით) იდგა და შიგ რამოდენიმე ხარი, ძროხა, ცხვარი, და სხვა საქონელი ემწყვრია. ყველა სახლებიდან ცეკვა-სიმღერა, ხარხარი, ოხუნჯობა და ხმაურობა ისმოდა და მთელს სოფელს ეფინებოდა. მაგრამ ყველაზე მხიარულება სოფელში ამ სახლის მკვიდრთ ეტყობოდათ: ქალების მწყობრი სიმღერა ჰაერს აპობდა და ტკბილ მომალხენელ ხმებათ სწვდებოდა მსმენელის ყურს ახლო მახლო მთები და ლამაზი კოშკები ბანს აძლევდნ მათ, თითქო მათთან ერთად მხიარულებაში მონაწილეობას იღებდნ. ამ დროს იმ ადგილას, სადაც „ლალჩმა“ იდგა, ყორეზედ გამოჩნდა კაცის ჩრდილი. რომელიც სწრაფათ ჩამოხტა და ამ შენობას მოეფარა. მთვარიანი ღამე იყო და უცნობი როგორც ეტყობოდა, სცდილობდა რამე ნაირად შეუმჩნეველი დარჩენილიყო, ამიტომ ის ხან კედელს მიეკვრებოდა, ხან ჩაჯდებოდა და ხან ერთი ადგილიდგან მეორეზე გადადიოდა.

პატარა ხნის შემდეგ სახლის კარები გაიღო და ერთი კაცი ცალ მხარეზე ჰურქელ შედგმული უცნობისაკენ გაემართა—აქეთკენ მოდის!—სთქვა თავისთვის უცნობმა, შეიძლება ის არის! რაც უნდა იყვეს იარაღი მზად უნდა ვიქონიო!... ის თუ იქნა. მით უკეთესი!—ამ სიტყვებზე მან იძრო თოფი, შეაყენა ჩახმახზე და მოიმარჯვა მერმე სხვა იარაღი გაისწორა და სული განაბა. ჰურქელისანი კაცი მიდიოდა სიმღერ-სიმღერით და ისე გაიარა უცნობის მახლობლად, რომ ერთიც არ მიუხედა მისკენ, ცოტა რომ გაშორდა უცნობმა წაიბუტბუტა ის არ არის სხვა ვილაც, წყალზედ მიმავალი ეს სთქვა და

და უფრო მიეკრა შენობის კედელს, პატარა ხნის შემდეგ წყალზედ მიმავალი კაცი დაბრუნდა იმავე გზით და სიმღერით შევიდა სახლში, „კარგია, რომ ვერ შემამჩნია“ სთქვა უცნობმა თავისთვის, მაგრამ ეხლა კი დროა ჩემი განზრახვის აღსრულებას შეუდგე“ მერმე დაიჩოქა, მოიხადა ქუდი და წარმოსთქვა: „მაღალო ღმერთო, მთავარ-ანგელოზო და წმინდა გიორგი! თქვენა ხართ მოწმე, რომ—დღედაშეილი ამ კაცის მიზეზით დავლუბე და ცოდო ავიკიდე: ამავე მიზეზით მე განვიზრახე მაგ კაცის მოკვლა, რადგან პატარა ბავშვის სისხლი არ მასვენებს და ყოველთვის მეღანდება, თქვენ შემინდევით მე ცოდვილსა!... მერმე სწრაფათ წამოხტა, წადგა წინ, ხანჯალი მოიმარჯვა და სხვა ხმით დაიძახა:

—თენქიზ, ოო თენქიზ! გამოიხედე ერთ ხანს!

რადგან სახლშიდ ხმაურობა იყო, ამიტომ მას რამოდენჯერმე დაქირდა დახმაურება, ბოლოს გადმოდგა ვილაც ქალი დერეფანზედ და ჰკითხა:

—ვინ ხარ, რატომ არ შემობრძანდები?... თათარყანი ვარ, თენგიზის ნახვა მსურს, ფრიად დიდი საქმე მაქვს, გაპოვიდეს. ძალიან კარგი! მაგრამ რატომ არ შემობრძანდებით? წაიბუტბუტა ქალმა და შეალო კარები. პატარა ხანს შემდეგ იმავე დერეფანზედ გამოჩნდა მაღლის ტანის, ზორბა ყმაწვილი კაცი და დაიძახა:

—ღამე მშვიდობისა! სტუმარი ღვთისაა და რატომ არ შემოხვალ? ამ სიტყვებზედ ყმაწვილი კაცი დაეშვა დერეფნის კიბეზედ სტუმრისკენ, ზურაბმა ამასობაშიდ მოიმარჯვა ხანჯალი, ცოტა უკან დაიწია და შენობის ჩრდილოს მიეფარა; გულმა მალმალ უწყო ცემა და სახეზედ ცივმა ფერმა გადაჰკრა. თენგიზი მიუახლოვდა და გაკვარვებული შეეკითხა: ვაეო, ზურაბი არა ხარ? რატომ არ შემოხვალ?

— ზურაბი ვარ და ვიქნები, კიდეც და ეს კი შენ, ძაღლო! სთქვა ზურაბმა და ხანჯალი გულში ტარამდის ჩასცა. საწყალმა „მიშველეთ“ ის დაძახებულა მოასწრო და მაშინვე დაეცა მიწაზე. — ეგ კიდეც არაკმარა შენთვის, შე ბოროტო! სთქვა ზურაბმა და დაახალა ზედ გულზე დამბაჩა. დამბაჩის გავარდნა და მისი გაქცევა ერთი იყო. ხმაურობაზე გამოცვინდნენ სახლიდგან წივილ კვილით და შემდეგი სანახაობა წარმოუდგათ: სისხლის მორევში მცურავ თენქიზს ხახა დაედო, კისერი მოგრეხოდა, ცალი კლავი უკან ქონდა გადაგდებული, ცა-

ლი ხელი კრილოვაზე მიედო და ფეხები ძალზე გაეჭიმა... ზურაბს კი იღუმალი ხმა მაინც კიდეც ჩასძახოდა: „მაგის რა ბრაღია?!“

მღვდ. ი მარგაიანი.

რედაქტორი, მღვდელი სიმონ მკედლიძე.

გამომცემელი იოსებ ლეუვა.

განცხადებანი:

ამაღლებინ საზოგადოების მამსახლისი ამით აცხადებს, რომ სოფ. ამაღლებასში, სადაც ახლა ეოველ კვირას ბაზრობაა, წელიწადში ერთხელ 15 ამ დამლეუ მართობისთვის მთავრობის ნებართვით მოხდება საზოგადო დიდი ბაზრობა.

იბეჭდება და ამ მოკლე დროში გამოვა

კავკასიის მეფუტკრეთა საზოგადოების გამოცემა

ფუტკარი და მეფუტკრეობა.

აკ. წულაძის მიერ შედგენილი, წიგნი დაჯილდოვებულია **ოქროს მენდალით**. მიიღება დასაბეჭდათ ძხოლოდ სამეურნეო ხასიათის განცხადება. წიგნის დაკვეთა და განცხადებების შეკვეთა შეიძლება კავკას. მეფუტკ. საზ. თავმჯდომარის სახელზე. (ტფილისი, ბაქოს ქუჩა № 6, თავ. ზლატონ მის. ლორთქიფანიძესთან). წიგნის ფასი ცალკე იქნება გამოცხადებული..

საზოგადოების გამომცემელი იოსებ ლეუვა

სამსატვრო სახელოსნო

ა. ი. ყირიაკოვისა. ქ. ქუთაისში.

ღებულობს უოველგან სამსატვრო-საეკლესიო სამუშევრს. ასრულებს დროზე, სუფთათ, სანიმდით და სინდისიერათ.

ფასები ნახატების ღირსებაზე და ზომასზე დამოკიდებული და უოველ შემთხვევაში საშუალოა. სამსატვროს არავისთან დამოკიდებულება და კავშირი არ აქვს და ამიტომ ყველას სთხოვს პირადათ მასთან მოიქცენ და არ დაუჯერონ ზოგიერთ ჩარჩ მხატვრებს და მოიჯარადრეებს რომლებიც ჩვენი ფირმის სახელით სარგებლობენ საქმის აღების დროს სოფლებში. სამუშევრს პირობით ვღებულობთ, თუ მოწონებული არ იქნება სასულიერო მთავრობისაგან უკანვე ვებრუნებთ და სხვას ვასრულებთ იმავე მთავრობის შენიშენისამებრ.

ჩვენი ფირმა სარგებლობს გურია-სამეგრელოს ეპისკოპოსის ეოვლადსამღვდელო ლეონიდის ნდობით და გვაქვს მათი შეუფხვისაგან შესაფერი მოწმობა.

აღრესი: „შინაური საქმეების“ რედაქცია ან ივანოვის ქუჩა № 14.

„შინაური საქმეების“-ს რედაქციაში იყიდება:

კლიროვის უწყებები ახალი ფორმისა და ყველა უწყებები (ВѢДОМОСТИ) წლიური საბლადოჩინო ანგარიშებისათვის. ბლანკები „ძმობის“ გამოცემა და ფულიც მას ეკუთვნის. ფასი ბლანკებისა—რწყვილი 5 კაპ. ვინც ორასზე მეტს დაიბარებს—4 კაპ.

ხვედრი ფული უნდა გაიოიგზავნოს შემდეგი აღრესით: Кутаисъ, Правленіе религіозно-Просвѣдительнаго „братства“.

Ольденбургская д. № 5.